

Европейски съд по правата на човека

Цимерман и Щайнер срещу Швейцария (Zimmermann and Steiner v. Switzerland)

Жалба № 8737/79

Решение от 13 юли 1983 г.

(резюме)*

Чл. 6, т. 1: разумен срок на производството по спор относно граждански права и задължения

Конвенцията задължава договарящите се държави да организират съдебните си системи така, че да позволяват на съдилищата да спазват изискванията на чл. 6, т. 1, включително това за процес в "разумен срок". Временно натрупване на неприключена съдебна работа не води до отговорност на договарящите се държави по Конвенцията, но само при условие, че те са предприели с необходимата бързина ефективни действия за справяне с подобни извънредни ситуации.

Факти по делото

До 30 септември 1976 г. жалбоподателите били наематели на апартаменти. През 1974 г. те поискали обезщетение от Цюрихския кантон за щети, нанесени им от шума и замърсяването на въздуха, причинени от близкото летище. Тъй като не успял да постигне споразумение с жалбоподателите, на 17 юни 1974 г. кантонът сезирал Федералната оценителна комисия за започване на оценително производство. Комисията в състав от съдия, архитект и инженер, отхвърлила исканията за обезщетение с решение от 6.10.1976 г., което било съобщено на жалбоподателите на 7.03.1977 г. На 18.04.1977 г. г-н Цимерман и г-н Щайнер подали в административното отделение на Федералния съд жалба срещу решението на комисията. До 24.05.1977 г. в съда постъпили писмените становища на комисията и на кантона. Тъй като не последвало решение, жалбоподателите неколкократно отправяли запитвания относно развитието на делото. В писмо от 23.03.1979 г. съдията по делото във Федералния съд ги информирал, че, освен ако не възникнат непредвидени обстоятелства, решение ще бъде взето преди съдът да излезе във ваканция. Повече от година нямало резултат и на 29.06.1980 г. адвокатът на жалбоподателите отново отправил запитване към Федералния съд за хода на делото. На 11 юли съдията-докладчик изразил дълбоки съжаления за забавянето на делото и отговорил, че решение ще бъде взето след ваканцията на съда. На 15.10.1980 г. съдът оставил без уважение жалбата на г-н Цимерман и г-н Щайнер.

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

Резюме на решението на Европейския съд

Жалбоподателите се оплакват от продължителността на производството по разглеждане на административноправната им жалба пред Федералния съд.

Не се спори и Съдът приема за установено, че се касае за лични имуществени права, които са от частноправен характер и следователно "граждански" по смисъла на чл. 6, т. 1.

"Периодът, който Съдът ще разгледа, започва на 18 април 1977 г., когато г-н Цимерман и г-н Щайнер са подали жалбата си, и продължава до 15 октомври 1980 г., когато Федералният съд е постановил решението си, т.е. продължителността му е близо 3 години и половина. За дело, разгледано в една единствена съдебна инстанция, такъв период от време е значителен и изисква щателно разглеждане от гледна точка на чл. 6, т. 1.

Разумният характер на продължителността на едно производство, по отношение на което е приложим чл. 6, т. 1, трябва да се преценява във всеки отделен случай, според конкретните обстоятелства. Съдът трябва да вземе предвид, *inter alia*, фактичката и правна сложност на делото, поведението на жалбоподателите и на компетентните власти, както и интересът на жалбоподателите, заложен в производството. Освен това, само забавяния по вина на държавата могат да доведат до извода, че изискването за "разумен срок" не е било спазено."

1. Сложността на случая

"Правителството признава, че случаят не е разкривал никаква особена сложност. Комисията е на същото становище. Съдът е съгласен – не се е изисквало никакво разследване на фактите и не са се поставяли правни въпроси от изключителна трудност."

2. Поведението на жалбоподателите

"Няма основание да се приеме, че забавянията, от които се оплакват г-н Цимерман и г-н Щайнер, са били по тяхна вина. Съгласно швейцарския закон те не са разполагали с никакво средство за ускоряване на делото. Освен това, след като са подали жалбата си на 18 април 1977 г., те са изпратили до Федералния съд три писма (...) със запитвания за развитието на делото."

3. Поведението на швейцарските власти

"След като е поискал становището на Федералната оценителна комисия на 27 април 1977 г., през май [Федералният съд] е получил бележките й, а след това и тези на цюрихската кантонална администрация. След получаването им, той не направил нищо повече от това да отговори на споменатите по-горе писма на жалбоподателите. Швейцарският закон е овластявал Федералния съд да постанови решение на базата на представените пред него документи. Той го е сторил едва след три години и половина. Правителството, подкрепяйки доводите си със статистически данни, се позовава главно на пренатовареността на Федералния съд. Според него, прекомерното натоварване е налагало подреждането на делата според тяхната спешност и важност, като никой от тези

критерии не е диктувал по-бързото разглеждане на жалбата на г-н Цимерман и г-н Щайнер. В допълнение се поддържа, че швейцарският парламент е предприел необходимите мерки за справяне със ситуацията.

Съдът подчертава на първо място, че Конвенцията задължава договарящите се държави да организират съдебните си системи така, че да позволяват на съдилищата да спазват изискванията на чл. 6, т. 1, включително това за процес в "разумен срок". Въпреки това, временно натрупване на неприключена съдебна работа не води до отговорност на договарящите се държави, при условие че те са предприели с необходимата бързина ефективни действия за справяне с подобни извънредни ситуации. Един от методите, които държавата може временно да използва за тази цел, несъмнено е избор на някаква поредност за разглеждане на делата, основана не просто на датата на образуването им, а на степента на тяхната спешност и важност, и по-специално на това, какъв е залогът за засегнатите страни. Ако обаче подобна ситуация продължи и се превърне в структурно-организационен проблем, такива методи вече няма да са достатъчни и държавата неотложно трябва да вземе ефективни мерки. Статистическите данни, предоставени от правителството, показват, че обемът заведени дела пред Федералния съд се е увеличавал прогресивно от 1969 г. насам, най-вече в сферата на административното производство. Отначало швейцарските власти може и да са смятали, че това е въпрос на временно свръхнатоварване, но още през 1973 г. Федералният съд си е дал сметка, че положението – което при това е подобно и в много други договарящи държави – поставя проблеми на структурна организация. При все това, мерките, взети през периода до 15 октомври 1980 г. (датата на решението на Федералния съд), макар и да показват искрено желание за справяне с проблема, разкриват недооценяване на структурния аспект и поради това са довели само до не особено задоволителни резултати. През 1973 г. Федералният съд е препоръчал някои спешни мерки, но е поискал с тях да се изчака до цялостното преразглеждане на съдоустройствения закон. Той е подновил искането си през декември 1977 г., когато положението станало още по-критично. Предлаганите мерки били приети от Федералната асамблея през 1978 г., влезли в сила на 1.02.1979 г. и довели между другото до увеличаване броя на съдиите от 28 на 30 и на броя на деловодителите и секретарите от 24 на 28. В допълнение на това Федералният съд преразгледал основно своите процедурни правила. И все пак, тези мерки не могат да бъдат счестени за достатъчни, дори и за времето, през което са били предприети. На практика натрупването на делата растяло прогресивно поради нарастващия обем на заведените дела. На 20.03.1981 г. (т.е. след като жалбата на г-н Цимерман и г-н Щайнер е била отхвърлена) са били гласувани по-драстични мерки, които може би ще се окажат по-ефективни, но това не е нещо, което Съдът трябва да преценява. Производството, което е предмет на разглеждане в случая, е продължило приблизително три години и половина и през по-голямата част от този период делото на жалбоподателите е било в застой. С оглед на всички обстоятелства по случая, Съдът намира този период от време за прекалено дълъг. Трудностите, които Федералният съд без съмнение е имал, не са можели повече да бъдат считани за временни, нито е било допустимо те да лишават жалбоподателите от правото на гледане на делото им в "разумен срок". Ето защо, налице е нарушение на чл. 6, т. 1.”¹

¹ Решението е единодушно.

На основание на чл. 50, Съдът отхвърля искането на жалбоподателите за обезщетение на неимуществени вреди, като приема, че констатирането на нарушението по чл. 6, т. 1 представлява достатъчно обезщетение за тях. Той им присъжда разноски в размер на 2 460 швейцарски франка.